

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ

People's Participation in the Waste Management in Sisaket Municipality, Muang District, Sisaket Province

เกลิยวทิพย์ สุวรรณวงศ์, ศิรพนธ์ โพธิอาภา*, จำเริญ อุ๋นแก้ว**, เอกพงษ์ วงศ์คำจันทร์**

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจและปัญหา อุปสรรคในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ และเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 387 คน โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973, p.725) โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามสัดส่วนจากกลุ่มประชากร

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานการวิจัย t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ระดับความรู้ของประชาชนที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ มีระดับความคิดเห็น ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ขยะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ และแพร่เชื้อโรคต่างๆ ขยะทำลายแหล่งน้ำธรรมชาติ ขยะทำให้เกิดมลพิษทางอากาศ ให้ความเอาใจใส่ในการจัดการขยะมูลฝอย สามารถแยกประเภทขยะได้ สามารถแยกขยะที่มีอันตรายได้ มีความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอย รู้ขั้นตอนในการจัดการขยะมูลฝอย และสามารถกำหนดการเก็บขยะในแต่ละครั้ง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ส่วนประชาชนในพื้นที่ให้การร่วมมือในการจัดการขยะมูลฝอย สามารถลดปริมาณขยะในครัวเรือนได้ และครัวเรือนของท่านมีการนำขยะไปใช้ประโยชน์ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมีระดับความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลและด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ตามลำดับ

*ที่ปรึกษาหลัก

**ที่ปรึกษาร่วม

3. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และการรับรู้ข่าวสารต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีเพศ และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษไม่แตกต่างกัน

ABSTRACT

The purposes of this research are (1) to study the understanding and the problems in the waste management in Sisaket municipality, Muang district, Sisaket province, (2) to study people's participation level in the waste management in Sisaket municipality, Muang district, Sisaket province and (3) to compare the people's participation level in the waste management in Sisaket municipality, Muang district, Sisaket province classified as personal characteristics.

Samples used in this research are people who have lived in Sisaket municipality, Muang district, Sisaket province 387 households by the use of Taro Yamane formula, 1973, p.725 by Simple Random Sampling as the proportion from population aggregate.

Research tool used for data collecting was questionnaire and statistics used in analyzing the data were percentage, average, standard deviation, t-test and One-way ANOVA.

The research findings are as follows:

1. People's knowledge level towards the waste management in Sisaket municipality, Muang district, Sisaket province found that people in Sisaket municipality, Muang district, Sisaket province had opinions level by overall image at high level, when had considered it as each item found that waste was the resources of breeding and spreading viruses, waste destroyed the natural water resource, waste caused the air pollution, people looked after in waste management, they could distinguish the dangerous waste, they had knowledge about the waste, they knew the steps in waste management and they could determine the waste collecting in each time had opinion at high level. As for people who had lived in the area went along in waste management until they could decrease the waste in household and it was brought to use in household had opinion at medium.

2. People's participation in the waste management in Sisaket municipality, Muang district, Sisaket province by overall image had opinions level at medium, when had considered it as each item found that participation in management had opinion level at the most, the second was the participation in evaluation and participation in planning respectively.

3. The results of people's participation comparison in the waste management in Sisaket municipality, Muang district, Sisaket province found that people who were old, educational level, occupations and perception different each other participated in the waste management in Sisaket municipality, Muang district, Sisaket province significantly different at 0.05 levels. As for people who had had

different genders and income per month participated in the waste management in Sisaket municipality, Muang district, Sisaket province not different each other.

บทนำ

ปัจจุบันคนไทยกว่า 60 ล้านคน สามารถสร้างขยะได้มากถึง 14 ล้านตันต่อปี แต่ความสามารถในการจัดเก็บขยะกลับมีไม่ถึง 70% ของขยะที่เกิดขึ้น จึงทำให้เกิดปริมาณมูลฝอยตกค้างตามสถานที่ต่างๆ หรือมีการนำไปกำจัดโดยวิธีกองบนพื้นซึ่งไม่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากชุมชนทั่วประเทศในปี พ.ศ. 2546 มีปริมาณใกล้เคียงกับปีที่ผ่านมาคือประมาณ 14.4 ล้านตัน หรือ 39,240 ตันต่อวัน โดยอัตราการเพิ่มปริมาณขยะมูลฝอยเมื่อเปรียบเทียบกับจากปี พ.ศ. 2545 ทั้งนี้เนื่องจากการส่งเสริมให้ประชาชนคัดแยกขยะมูลฝอยเพื่อลดปริมาณและขยะมูลฝอยส่วนหนึ่งได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์ใหม่มากขึ้น ปริมาณขยะมูลฝอยโดยเฉพาะในพื้นที่เขตเมืองอย่างกรุงเทพมหานครมีปริมาณขยะมูลฝอยลดลงจากเดิมเกือบ 300 ตันต่อวัน เดิมเกิดขึ้นเฉพาะกระบวนการสามล้อรับซื้อตามบ้านมีอัตราการรีไซเคิล ร้อยละ 18 ในปี พ.ศ. 2545 เพิ่มขึ้นมาเป็นร้อยละ 19 ในปี พ.ศ. 2546 และวัสดุที่แยก 3 ลำดับแรก คือ เหล็ก กระดาษ และแก้ว การบริหารเก็บขนรวบรวมมูลฝอยทั้งจากบ้านเรือน แหล่งชุมชน และแหล่งสาธารณะยังมีปัญหาด้านประสิทธิภาพการเก็บรวบรวมอันเนื่องมาจากข้อจำกัดในการเก็บค่าบริการทำให้ไม่สามารถพัฒนารูปแบบการให้บริการได้ อย่างไรก็ตามการให้บริการในเขตเมือง มีอัตราการเก็บรวบรวมได้มากขึ้นโดยมีปริมาณขยะมูลฝอยตกค้างลดลง (กรมควบคุมมลพิษ, 2558, เว็บไซต์)

การดำเนินงานเพื่อจัดการขยะมูลฝอยที่ผ่านมา ท้องถิ่นส่วนใหญ่สามารถให้บริการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยได้มากขึ้นทำให้ปัญหาขยะตกค้างน้อยลง แต่ยังมีปัญหากำจัดขยะมูลฝอยไม่ถูกสุขลักษณะอยู่มาก แม้จะมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อก่อสร้างระบบกำจัดที่ถูกสุขลักษณะมากขึ้น แต่ยังมีหลายพื้นที่ที่ยังไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ และยังมีท้องถิ่นหลายแห่งที่มีระบบแล้ว ก็ไม่สามารถกำจัดขยะมูลฝอยได้ถูกสุขลักษณะ ตามที่ได้ออกแบบไว้ได้ และบางแห่งก็ได้รับการต่อต้านคัดค้านจากประชาชน จนไม่สามารถเข้าใช้ในพื้นที่ได้ ทั้งนี้เนื่องจากการทำโครงการที่ผ่านมาไม่ได้คำนึงถึงการเตรียมพร้อมที่จะดำเนินงานดูแลรักษาระบบอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีข้อจำกัดทางด้านบุคลากร และองค์กรบริหารจัดการที่ชัดเจน นอกจากนี้การดำเนินงานที่ผ่านมาส่วนใหญ่มีลักษณะต่างคนต่างทำ ทำให้มีสถานที่กำจัดมูลฝอยที่ไม่ถูกสุขลักษณะขนาดต่างๆ กันกระจายทั่วไป ทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมโดยเฉพะอย่างยิ่งในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจของประเทศ มีผลทำให้การจัดสรรงบประมาณจากส่วนกลางมีจำกัดและไม่ต่อเนื่องซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการจัดการขยะมูลฝอย (กรมควบคุมมลพิษ, 2558, เว็บไซต์)

เทศบาลเมืองศรีสะเกษ เป็นหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานหนึ่งที่มีปัญหาขยะมูลฝอย จากการรายงานเบื้องต้นของเทศบาลเมืองศรีสะเกษ พบว่า ในแต่ละวันจะมีปริมาณขยะมูลฝอย โดยเฉลี่ย 40 ตันต่อวัน ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมตามมา รวมทั้งจะมีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน เทศบาลเมืองศรีสะเกษต้องการจัดการขยะมูลฝอยให้ประสบผลสำเร็จ ภายใต้อำนาจของสภาพพื้นที่ บุคลากร และงบประมาณ ต้องกำหนดเป็นวิธีการจัดการในขั้นตอนต่างๆ อย่างเหมาะสม ปัญหาดังกล่าวส่วนหนึ่งมาจากพฤติกรรมทิ้งขยะมูลฝอยของประชาชน เช่น การขาดจิตสำนึก ขาดความรู้ในการคัดแยกขยะ ทำให้ทิ้งขยะมูลฝอยรวมในถุงเดียวกัน โดยไม่แยกประเภท ทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยมีจำนวนมาก ซึ่งขยะมูลฝอยบางชนิดสามารถนำกลับมาใช้ใหม่หรือสามารถนำไปขายได้ (เทศบาลเมืองศรีสะเกษ, 2556, น.1)

จากสภาพการณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะพนักงานปฏิบัติงานที่กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ

อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุง แก้ไขปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอย ตลอดจนสร้างระบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่ดีของเทศบาลเมืองศรีสะเกษ นำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ และเป็นแนวทางพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจและปัญหาอุปสรรคในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ
3. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 12,286 ครัวเรือน (ข้อมูลสถิติครัวเรือนในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ประจำปีงบประมาณ, 2558, น.2)
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 387 ครัวเรือน โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ ทาโรยามาเน่ (Yamane, 1973, p.725) โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามสัดส่วนจากกลุ่มประชากร
2. ขอบเขตด้านเนื้อหาการศึกษาวิจัยครั้งนี้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ
3. ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ
4. ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย
 - 4.1 การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอย และปัญหาอุปสรรคในการจัดการขยะมูลฝอย
 - 4.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล
5. แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

สภาวะของขยะมูลฝอย หมายถึง สภาพความเป็นมาและข้อมูลทั่วไปของขยะมูลฝอยที่ปรากฏขึ้นจริงอันประกอบด้วย แหล่งกำเนิด ปริมาณ ประเภท วิธีกำจัดขยะ และพื้นที่การเก็บขยะ มีกลุ่มนักวิชาการที่เสนอแนวคิดเกี่ยวกับสภาวะของขยะมูลฝอยไว้ดังนี้ (สำนักรักษาความสะอาดกรุงเทพมหานคร, 2548, น.43-45)

1. แหล่งกำเนิดต่อการตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการขยะมูลฝอยในด้านสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ โดยการคำนึงถึงความเป็นมาของขยะมูลฝอย อันเกิดจากแหล่งกำเนิดที่แตกต่างกัน จะเป็นข้อมูลสำคัญในการแก้ปัญหาขยะมูลฝอยในอนาคต

2. ปริมาณการจัดการขยะมูลฝอยในด้านสิ่งแวดล้อมที่ดีต้องมีฐานข้อมูล ด้านปริมาณการเกิดขยะที่ชัดเจน ทั้งที่คาดการณ์ไว้และที่เก็บได้จริงจะเป็นข้อมูลสำคัญในการแก้ปัญหาขยะมูลฝอยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ประเภทการจัดการขยะมูลฝอยในด้านสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ นอกจากจะต้องคำนึงถึงความเป็นมาของขยะมูลฝอย อันเกิดจากแหล่งกำเนิดและปริมาณของขยะแล้ว การเรียนรู้ถึงการแยกแยะประเภทของขยะ จะเป็นข้อมูลสำคัญในการแก้ปัญหาขยะมูลฝอยได้ตรงประเด็นมากขึ้น

4. วิธีการจัดการขยะการเรียนรู้ถึงรูปแบบวิธีการกำจัดขยะที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้การแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยได้รับการคลี่คลายและจะเป็นข้อมูลสำคัญในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยในอนาคต

5. พื้นที่การเก็บขยะ การจัดการเกี่ยวกับพื้นที่การเก็บขยะต้องคำนึงถึงปริมาณประชากรและแหล่งกำเนิดของขยะ เพื่อการจัดการข้อมูลของพื้นที่ที่ส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ (สถาบันรับรองมาตรฐาน, 2548, น.9)

กล่าวโดยสรุป ขยะมูลฝอย หมายถึง เศษของเหลือทิ้งจากกระบวนการผลิตและการใช้สอยของมนุษย์ ซึ่งเป็นปัญหาในระดับชาติจากการที่ประชากรเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน โดยมีสภาพความเป็นมาแตกต่างกัน ประกอบด้วย แหล่งกำเนิด ปริมาณ ประเภท วิธีการจัดขยะ และพื้นที่การเก็บขยะเหล่านี้หากไม่มีการจัดการอย่างถูกวิธีจะส่งผลให้เกิดปัญหามลพิษต่อสภาพแวดล้อมในชุมชนทั้งในดิน น้ำ และอากาศ เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับระดับขั้นของการมีส่วนร่วม

ระดับขั้นของการมีส่วนร่วมมีหลายระดับ นักวิชาการต่างๆ ได้กำหนดไว้ดังนี้

เฉลิม เกิดโมลี, (2543, น.3) ได้กล่าวไว้ว่าระดับขั้นของการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ดังนี้

1. ประชาชนร่วมคิดและตัดสินใจ คือต้องทั้งร่วมคิดและตัดสินใจในระดับที่แน่นอนระดับหนึ่ง
2. ประชาชนร่วมทำ คือ ร่วมในขั้นตอนดำเนินการทั้งหมด
3. ประชาชนร่วมสนับสนุน อาจเป็นได้ตั้งแต่การใช้ข้อมูลข่าวสารรวมถึงสนับสนุนทรัพยากร

Cohen และ Uphoff, (1980, น.219-222) ได้กล่าวไว้ว่าสามารถจำแนกระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 4 ระดับคือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making)
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation)
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit)
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

Szentendre, (1996) กล่าวว่า สามารถแบ่งกระบวนการหรือขั้นตอนการมีส่วนร่วมในลักษณะเป็นกระบวนการต่อเนื่อง 4 ขั้นตอน

1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน ประกอบด้วย การรับรู้ การเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการวางแผนและการร่วมวางแผนโครงการ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/ดำเนินการเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการในกิจกรรมต่างๆ และการตัดสินใจ
3. การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ เป็นการมีส่วนร่วมในการจัดสรรประโยชน์ หรือผลของโครงการ หรือผลของการตัดสินใจที่จะเกิดขึ้น

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะประเมินประสิทธิผลของโครงการ/กิจกรรมต่างๆ และพิจารณาวิธีการที่จะดำเนินการอย่างต่อเนื่องต่อไป ประชาชนจะเข้าเกี่ยวข้องกับการคิดเกณฑ์ในการประเมินโครงการ หรือกิจกรรมต่างๆ ด้วยซึ่งผลของการประเมินดังกล่าวนี้จะกลายเป็นปัจจัยนำเข้าในกระบวนการมีส่วนร่วมขั้นที่ 1 ซึ่งเป็นขั้นตอนของการวางแผนต่อไป

สถาบันพระปกเกล้า, (2544, น.2-5) กล่าวถึง กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถแบ่งได้เป็น 4 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. การร่วมในการวางแผน (Participation in Planning) คือการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา กำหนดลำดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดแนวทางดำเนินการติดตามประเมินผล และตัดสินใจ
2. การร่วมในการดำเนินกิจกรรม ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากร และประสานความร่วมมือ
3. การร่วมในการใช้ประโยชน์ (Participation in Implementation) คือ การนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งตนเองและควบคุมทางสังคม
4. การร่วมในการได้รับประโยชน์ (Participation in Benefit Sharing) คือ การแจกจ่ายผลประโยชน์การพัฒนาอย่างยุติธรรม
5. การร่วมในการประเมินผล (Participation in Evaluation) เพื่อประชาชนในชุมชนได้ทราบถึงปัญหา อุปสรรคต่างๆ เพื่อร่วมกันดำเนินการหาทางแก้ไขต่อไป

กล่าวโดยสรุป จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่าขั้นตอนหรือกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนมีมุมมองที่แตกต่างกัน 2 แบบ คือ เมื่อมองในภาพกว้างจะพบว่ากระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องเริ่มต้นจากการเอาปัญหาเป็นที่ตั้งแล้วให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการหาแนวทางเพื่อแก้ไข จากนั้นต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการนำเสนอทางเลือกการตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ปัญหาแนวทางใดแนวทางหนึ่ง จากนั้นก็ให้ประชาชนเข้าร่วมวางแผน เข้าร่วมในการปฏิบัติการ หรือดำเนินการ อีกทั้งต้องให้ประชาชนเข้าตรวจสอบและประเมินผล โครงการทุกขั้นตอน จนกระทั่งให้ประชาชนเข้าร่วมในการประเมินผลหลังเสร็จสิ้นโครงการ ส่วนเมื่อมองเฉพาะกระบวนการจัดการ ในฐานะผู้บริหารจัดการหรือดำเนินการ การมีส่วนร่วมของประชาชนจะเริ่มจากกระบวนการตัดสินใจเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ในการมีส่วนร่วม จากนั้นนำไปสู่การกำหนดวิธีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร โดยต้องคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและสถานการณ์เฉพาะที่รุ่มล้อมอยู่ ทั้งนี้เพื่อที่จะได้ระบุ ถึงเทคนิคในการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เหมาะสมยิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่ากระบวนการการตัดสินใจ วัตถุประสงค์การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร กลุ่มเป้าหมาย สถานการณ์เฉพาะ และเทคนิคในการมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เพื่อที่จะให้สาธารณชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดและหลักการวิจัย นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แก้ไข ปรับปรุง โดยใช้เกณฑ์ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะตรงกัน 3 ใน 5 แล้วนำมาหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและจุดประสงค์ (Item-Objective of Congruence : IOC) โดยหาค่า IOC คัดเลือกข้อที่มีค่าระหว่าง 0.60 -1.00 แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้จัดเก็บข้อมูล (Try-Out) จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) = 0.96

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ในการประมวลผล โดยวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percent) วิเคราะห์ความรู้ของประชาชนที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษและข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้สถิติ t-test independent และสถิติความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance)

สรุปผลการวิจัย

ผลของการวิจัย พบว่า ระดับความรู้ของประชาชนที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ มีระดับความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ขยะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์และแพร่เชื้อโรคต่างๆ ($\bar{X}=4.21$) ขยะทำลายแหล่งน้ำธรรมชาติ ($\bar{X}=4.20$) ขยะทำให้เกิดมลพิษทางอากาศ ($\bar{X}=4.19$) ให้ความเอาใจใส่ในการจัดการขยะมูลฝอย ($\bar{X}=3.92$) สามารถแยกประเภทขยะได้ ($\bar{X}=3.91$) สามารถแยกขยะที่มีอันตรายได้ ($\bar{X}=3.87$) มีความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอย ($\bar{X}=3.86$) รู้ขั้นตอนในการจัดการขยะมูลฝอย ($\bar{X}=3.74$) และสามารถกำหนดการเก็บขยะในแต่ละครั้ง ($\bar{X}=3.55$) มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ส่วนประชาชนในพื้นที่ให้การร่วมมือในการจัดการขยะมูลฝอย ($\bar{X}=3.50$) สามารถลดปริมาณขยะในครัวเรือนได้ ($\bar{X}=3.41$) และครัวเรือนของท่านมีการนำขยะไปใช้ประโยชน์ ($\bar{X}=3.14$) มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมีระดับความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลและด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และการรับรู้ข่าวสาร ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนประชาชนที่มีเพศ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ระดับความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ขยะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์และแพร่เชื้อโรคต่างๆ ขยะทำลายแหล่งน้ำธรรมชาติ ขยะทำให้เกิดมลพิษทางอากาศ ให้ความเอาใจใส่ในการจัดการขยะมูลฝอย สามารถแยกประเภทขยะได้ สามารถแยกขยะที่มีอันตรายได้ มีความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอย รู้ขั้นตอนในการจัดการขยะมูลฝอย และสามารถกำหนดการเก็บขยะในแต่ละครั้ง มีระดับความคิดเห็นมาก ส่วนข้ออื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการศึกษาของ ปรัชญา

ผิวบาง, (2549, น.79), วลัยพร สกุลพอง, (2551, น.48) และสมหญิง นุชปาน, (2553, น.56-57) ที่พบว่า ประชาชนมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยมากที่สุดคือ ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ รองลงมาคือ ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย และด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยในด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ ประชาชนเลือกขยะประเภทกล่องกระดาษ หรือหนังสือพิมพ์เก็บไว้ขาย หรือนำกลับมาใช้อีก ในด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย ประชาชนเลือกใช้ถุงพลาสติกใส่สิ่งของใบใหญ่เพียงใบเดียวมากกว่าใบเล็กหลายๆ ใบ และในด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย ประชาชนมีพฤติกรรมทิ้งขยะเปียกจะต้องมีถังขยะรองรับเสมอ ตามลำดับ

2. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ภาพรวม และรายด้าน ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการศึกษาของ ดวงใจ ปินตามูล, (2555, น.87) ที่พบว่า ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการวางแผนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก รองลงมา การดำเนินกิจกรรม การติดตามประเมินผล และการใช้ประโยชน์ ตามลำดับ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยเห็นว่าทางองค์การบริหารส่วนตำบลเปิดช่องทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดเวทีประชาคมในชุมชน เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและให้เห็นความสำคัญของการคัดแยกขยะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานการจัดการขยะ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย และเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการวางแผนในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมมือในการจัดการขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้น จะเห็นได้ว่า ถ้าหากองค์การบริหารส่วนตำบลให้ความสำคัญกับการวางแผนว่าจะเลือกปฏิบัติสิ่งใดนั้น จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านนั้นๆ ดังนั้นควรมีการวางแผนที่ดี 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน เห็นว่าประชาชนได้รับการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งธนาคารขยะ สถานที่หรือจัดซื้อขายขยะมูลฝอยในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้งหรือกำจัด และนอกจากนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลยังมีการส่งเสริมการนำขยะที่ใช้แล้วนำกลับไปใช้ใหม่ ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุม อบรม ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโสกจัดขึ้น มีการส่งเสริมแนะนำการคัดแยกขยะ ก่อนนำไปทิ้ง หากมีการบริหารงานที่ดีจะทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปได้อย่างคล่องตัวและประชาชนให้ความสนใจและเข้ามามีส่วนร่วมได้มากขึ้น และ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างได้มีการรายงานผลการดำเนินงานการจัดการขยะมูลฝอยต่อชุมชน มีการวางแผนและกำหนดเวลาในการติดตามประเมินผล จากองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างสม่ำเสมอ มีการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานให้สามารถลดปริมาณขยะ ได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแก้ไขปัญหาในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย มีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการติดตามผลและประเมินผลในการจัดการขยะมูลฝอย เพื่อให้การดำเนินงานต่างๆ เป็นไปได้ด้วยดีนั้นเมื่อดำเนินการแล้วต้องมีการประเมินผลและติดตามผลนั้นๆ เพื่อนำไปเป็นข้อเสนอแนะให้การดำเนินงานต่อไป

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีเพศต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนและด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของปรเมษฐ์ ห่วงมิตร (อ้างอิงจาก พลิชฐ์ เข็มเจริญพรกุล, 2554, น.33) และทรงพล เหล่ามาลา (อ้างอิงจาก ภัสสรฯ ศรีจันทร์ฉาย, 2554, น.23) ที่พบว่า พฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร ที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีอายุต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในภาพรวม และรายด้าน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ปรมะษฐ์ ห่วงมิตร (อ้างอิงจาก พลิสฐ์ เชื่อมเจริญพรกุล, 2554, น.33) และ ทรงพล เหล่ามาลา (อ้างอิงจาก ภัตตรา ศรีจันทร์ฉาย, 2554, น.23) ที่พบว่า พฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5. การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในภาพรวม และรายด้าน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ดวงใจ ปินตามูล, (2555, น.87) ที่พบว่าข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการวางแผนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมารองลงมาการ ดำเนินกิจกรรม การติดตามประเมินผล

6. การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในภาพรวมและรายด้าน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของทรงพล เหล่ามาลา (อ้างอิงจากภัตตรา ศรีจันทร์ฉาย, 2554, น.23) ที่พบว่า รายได้ต่างกัน การมีส่วนร่วมของคนงานกรีดยางในการกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในสวนยางพารา ไม่แตกต่างกัน

7. การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สมสมาน อาจารย์รัฐ, (2548, น.98-102) ที่พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน และประชาชนที่มีการรับรู้ข่าวสารมาก มีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยมากกว่าประชาชนที่มีการรับรู้ข่าวสารน้อย สำหรับสภาพปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชน ได้แก่ ชุมชนไม่มีการคัดแยกขยะ ชุมชนขาดความรู้ในการกำจัดขยะอย่างถูกวิธี และขาดการรับทราบข้อมูลข่าวสารด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลธาตุทอง สำหรับโครงการนำร่องเพื่อแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชนที่จัดทำขึ้น มีผลทำให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับระบบการจัดการขยะมูลฝอย และการคัดแยกขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้น ตลอดจนประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและมีการรับรู้ข่าวสารความรู้ในเรื่องการทิ้งขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

8. การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีการรับรู้ข่าวสารต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่ควรปฏิบัติ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากผลการวิจัย ที่พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น หากต้องการส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้านนี้ให้สูงขึ้น ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญในเรื่องเคยเข้าร่วมการวางแผนการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมมือกันในการจัดการขยะมูลฝอย มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณเกี่ยวกับการจัดการจัดการขยะมูลฝอยจากเทศบาลเมือง และการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการดำเนินการเพื่อส่งเสริมการจัดการขยะมูลฝอย จะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น หากต้องการส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้านนี้ให้สูงขึ้น ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญในเรื่องการส่งเสริม แนะนำ วิธีการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง เข้าร่วมประชุมอบรม ประชาสัมพันธ์ และกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน และมีการจัดตั้งธนาคารขยะ สถานที่รับหรือจุดซื้อขายขยะมูลฝอยในชุมชน จะช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น หากต้องการส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้านนี้ให้สูงขึ้น ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญในเรื่องการรายงานผลการดำเนินงานการจัดการขยะมูลฝอยต่อชุมชน มีการวางแผนและกำหนดแผนปฏิบัติงานในการจัดการขยะมูลฝอย และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลในการจัดการขยะมูลฝอย จะช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยด้านการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เพื่อส่งเสริมการพัฒนาด้านประสิทธิผลต่อระบบการจัดการขยะอย่างยั่งยืน โดยยึดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายด้านการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นของเทศบาลที่ตั้งไว้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ทั้งนี้เพื่อการพัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของท้องถิ่น และตอบสนองความต้องการของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษอย่างถูกต้องตรงจุด

2.2 ควรศึกษาวิจัยและจัดทำโครงการเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ รณรงค์ ให้ความรู้ประชาชนทุกระดับ ตลอดจนผู้บริหารท้องถิ่น พนักงานส่วนท้องถิ่น ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในเขตจังหวัดศรีสะเกษ โดยให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการให้ความสำคัญการจัดการขยะมูลฝอย ปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิตของประชาชน ผ่านกระบวนการฝึกอบรม เวทีเสวนา การทัศนศึกษาดูงาน รวมถึงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหน่วยงานหรือท้องถิ่นอื่นๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้ต้องมีการกำหนดทิศทางของแผนการจัดการขยะมูลฝอยอย่างชัดเจน ตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินงาน และประเมินผลปรับปรุงแก้ไข กลยุทธ์การจัดการเพื่อความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการดำเนินงานขององค์กรให้มากที่สุด เพื่อสร้างมาตรฐานการบริหารจัดการแบบครบวงจรในระดับจังหวัดต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ. (2558). แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย. (ออนไลน์) 2558 (อ้างเมื่อ 7 มีนาคม 2558) จาก <http://www.pcd.go.th>.
- ชนิษฐา ศรีนนท์. (2544). การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการวางแผนพัฒนาเทศบาลนครนทบุรี. ปัญหาพิเศษ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ข้อมูลสถิติครัวเรือนในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ประจำปีงบประมาณ. (2558).
ข้อมูลครัวเรือน. ศรีสะเกษ: งานทะเบียนราษฎร.
- จิรศักดิ์ สีใจเจริญ. (2543). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษา เฉพาะกรณีอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดลำพูน. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จีรพรรณ กาญจนะจิตรา. (2529). การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : แสงจันทร์การพิมพ์.
- ชูชีพ ศิริ. (2549). การจัดการขยะในเขตเทศบาลบ้านกาด อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เฉลิม เกิดโมลี. (2543). แนวทางการมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบาย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- ดวงใจ ปินตามูล (2555). การจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโสก อำเภอห่มถัก จังหวัดเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- สำนักงานเทศบาลเมืองศรีสะเกษ. (2556). วารสารข้อมูลพื้นฐานเทศบาลเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ. วารสาร. ปีที่ (5), 1.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- เปี่ยมศักดิ์ ต้นนิรุตต์. (2540). ปัญหาการจัดทำแผนพัฒนาระยะปานกลาง 5 ปี (พ.ศ. 2535-2539) ของเทศบาลตำบลทางเกวียน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปวันพัชร์ บุญยะชัยชนะ. (2552). การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการจัดการขยะในเขตพื้นที่เทศบาลนครเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปรัชญา ผิวผาง. (2549). ความรู้เกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยรวมของประชาชนที่อยู่ในเขตก่อสร้าง ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบผสมผสาน จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พนิชชา สมฤทธิ์. (2547). การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาจังหวัดลำปาง: กรณีศึกษาหมู่บ้านหนองละคร. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วลัยพร สกุลพอง. (2551). การศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด จังหวัดระยอง. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.

สถาบันพระปกเกล้า. (2544). รายงานการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาศูนย์วัสดุรีไซเคิลชุมชนและ
ธนาคารขยะเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : ธรรมกมลการพิมพ์.

สำนักรักษาความสะอาดกรุงเทพมหานคร. (2548). การจัดการขยะมูลฝอยอันตรายที่เกิดจากบ้านเรือน. กรุงเทพฯ:
หจก.ป. สัมพันธ์พานิชย์.

สมสมาน อาษารัฐ. (2548). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย : กรณีศึกษาองค์การบริหาร
ส่วนตำบลธาตุทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏ
ราชนครินทร์.

สมหญิง นุชปาน. (2553). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางทราย อำเภอเมือง
ชลบุรี จังหวัดชลบุรี. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ,
มหาวิทยาลัยบูรพา.

Alderfer, C.P. (1972). **Distance, Relatedness and Growth**. New York: Free.

Berteth, R.L. (2001). An Experimental Study of Teacher Morale in Selected School Districts of North
Dakota. **Dissertation Abstracts International**, 31(2), 629–A.

Charles R. Adrian. (1967). **State and Local Governments**. United State of America: McGraw–Hill.

Cohen, J.M. and Uphoff. (1980). **Norman Participation’s Place in Rural Development**. World
Development.

Dubrin, A.J. (1992). **Human Relations**. (5th ed.) New Jersey: Prentice–Hall, Inc.

Greenberg, J. and McClelland, David C. (1985). **Human Motivation**. The United States of America.
Scott, Foresman.

Horold F.Alderfer. (1964). **Local government in Developing Countries**. London: McGraw–Hill.

Szentendre. (1996). **Public Participation Training Module**. Hungary: The Regional Environmental
Center.

Suhuler, R.S., Beutell, N.J. and Youngblood, S.A. (1989). **Effective Personnel Management**. (3rd ed.)
St. Paul: West Publishing.

Yamane, Taro. (1973). **Statistic an Introductory Analysis**. New York: Harper & Row.